

Stockholmsnatten torsdagen den 18 oktober 2007

Bakgrund

På Uppsökarenheten för vuxna förs kontinuerligt en diskussion om vilken tid på dygnet det uppsökande arbetet ska utföras. Enhetens uppdrag är att söka upp och länka missbrukare, psykiskt sjuka, hemlösa och andra utsatta personer i staden till det ordinarie hjälpsystemet. Sedan hösten 2004 arbetar uppsökarna på schema med minst två personer ute i staden kl. 08.00 till kl. 24.00 vilket i praktiken betyder att de lämnar stadens gator för rapportskrivning och dokumentation vid kl. 23.15 – 23.30.

Vid ett nätverksmöte för Svenska Uppsökare i Samverkan (SUS) berättade Cityenheten i Göteborg om en kartläggning de gjort för att undersöka ”vad som händer när alla professionella gått hem”? Vid utarbetandet av det interna kontraktet för 2007 bestämdes att Uppsökarenheten under 2007 skulle utreda behovet av uppsökande arbete efter midnatt bl.a genom att arrangera en liknande natt i Stockholm.

Organisation av Stockholmsnatten

Under våren tog Uppsökarenheten kontakt med Stadsmissionens Nattjour för att bjuda in till ett samarrangemang runt natten. Eftersom Nattjouren är den verksamhet som finns ute och arbetar med målgruppen på andra sidan av dygnet var det självklart att deras erfarenhet och bild av ”nattlivet” i Stockholm för målgruppen, skulle tjäna som en av utgångspunkterna i ”helnattnattsuppsöket”. S:t Göränsteamet för hemlösa som arbetar med hemlösa med psykisk ohälsa fanns också med i de tidiga diskussionerna av arrangemanget av natten.

En inbjudan skickades ut till alla uppsökare på stadsdelsförvaltningarna (SDF), samt till handläggare på missbruksenheter och socialpsykiatriska enheter på stadsdelsförvaltningarna och Enheten för Hemlösa (EFH) i slutet av augusti. Något tak för hur många deltagare som kunde anmäla sig till natten sattes inte eftersom uppdelning av områden och tidspass kunde göras utifrån antalet deltagare. Desto fler deltagare, desto större täckning av områden under natten vilket i sin tur skulle kunna ge en bättre helhetsbild av målgruppen.

Det stora deltagarantalet på 54 anmälda utifrån var dock överraskande. Nio stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa var representerade, tre politiker, personal från Medborgarkontoret Grimman samt uppsökare från Södertälje. Det totala deltagarantalet inklusive Uppsökarenhetens egna uppsökare var 67 personer.

I utskicket av programmet delades staden upp i 12 områden:

Pass 23.00-01.00 **89 personer (15 grupper var ute)**
Pass 02.00-03.30 **57 personer (14 grupper var ute)**
Pass 03.30-05.30 **27 personer (2 grupper ute på söder och Centralstationen)**

Följande ställen hade täckning under hela kvällen och där kunde antalet personer jämföras mellan de olika tidspassen.

• Plattan och Centrala Staden	20.00-22.00 15 personer	23.00-01.00 21 personer	02.00-03.30 5 personer	
• Södermalm (+ Söderförort sista passet)	20.00-22.00 26 personer	23.00-01.00 19 personer	02.00-03.30 9 personer	03.30-05.30 11 personer
• Malmskillnadsgatan	20.00-22.00 8 personer	24.00-01.00 8 personer	01.00-02.00 5 personer	02.00-03.00 3 personer
• Centralstationen	20.00-22.00 8 personer	23.00-01.00 16 personer	03.00-05.30 16 personer	
• Östermalm	20.00-22.00 8 personer	23.00-01.00 9 personer	02.00-03.30 4 personer	
• Järvafältet, Hässelby, Bromma (boplatser)	20.00-22.00 7 personer	23.00-01.00 3 personer		

På Gärdet och Djurgården påträffades endast en person kl. 20.00-22.00. I Vasastan och på Kungsholmen var det grupper ute alla tre passen men inga personer från vår målgrupp påträffades. Detsamma var fallet ute i Söderort (Farsta, Högdalen). På Nattmissionens vanliga runda påträffades 8 personer. Nattmissionens buss arbetade som vanligt under natten, de tog emot 10 uppdrag kl. 20.00-03.30 bl.a. från Socialjouren, Bostället och Maria Beroendecentrum AB.

Svar på intervjufrågorna

Stämde era förväntningar med verkligheten?

Nästan alla deltagare i grupperna upplevde att det var lugnare och färre personer från målgruppen ute på stan än vad de förväntat sig. De som var med till bosättningar var förvånade över att det var mer städlat och väletablerat än vad de förväntat sig. En del hade förväntat sig mer kaos på de härbrägen som besöktes (Grimman, Hammarbybacken och Bostället). För några var det överraskande att några personer avböjde uppsökarnas erbjudande om hjälp att ta sig till härbärge.

Kände ni igen några klienter?

Uppsökare från Östermalm, Hässelby – Vällingby och Enhetens för hemlösa kände igen klienter. Även en del handläggare från teamet för mottagning och försörjningsstöd på Enheten för hemlösa kände igen några klienter.

Hade ni några klientkontakter och isådana fall hur upplevde ni den?

I nästan alla grupper hade man någon klientkontakt, men de längre konversationerna och insatserna hände på Plattan, Stureplan, Centralstationen, Södermalm och boställningarna. Oftast upplevdes de som trevliga och ”småsnackiga”. Det var också tydligt att flera personer känner till de ordinarie uppsökarna. Det upplevdes som intressant att ”kända klienter” för Uppsökarenhetens personal tipsar om andra potentiella klienter.

Slutsatser

I både stadens egen räkning och i Socialstyrelsen kartläggning av hemlösa i staden uppges antalet uteliggare i Stockholm vara 400-500 personer. Under Stockholmsnatten påträffades cirka 200 personer. Om alla de 200 var hemlösa är inte konstaterat men de bedömdes tillhöra målgruppen missbrukare, psykiskt sjuka och hemlösa som Uppsökarenheten arbetar med. En del i gruppen har boende, men det är sannolikt att många av dem står nära att förlora sitt boende eller tillfälliga nattvila, på grund av missbruk eller psykiska problem.

Staden har cirka 200 härbärgesplatser och enligt Socialjouren blev det fullt på härbärgena under natten. Antalet personer som påträffades utanför härbärgena under ”helnattsuppsöket” var cirka 200. Stockholmsnattens kartläggning visar sig alltså stämma väl överens med de kartläggningar som gjorts tidigare. Antalet uteliggare i Stockholm (200 på härbärgen och 200 ute på gator och torg) kan uppskattas till 400-500 personer.

Att det blir lugnare senare på natten är något som Uppsökarenheten har ansett vara sannolikt. Det som gäller för de flesta andra stockholmare, gäller också för Stockholms hemlösa och missbrukare, de kommer till ro framåt morgonsidan. Platserna för var de finner ro är dock annorlunda än för andra stockholmare. De sover på härbärgen, boplatser, portar, toaletter och framför varmluftsfläktar runt tunnelbaneuppgångar.

Två områden bröt dock av från det mönstret. På Plattan och i centrala staden var det flera personer från målgruppen kl. 23.00-01.00 än kl. 20.00-22.00 för att sedan minska betydligt kl. 02.00-03.30. På Centralstationen påvisade siffrorna också ett annat mönster. Det var dubbelt så många personer där kl. 23.00-01.00 och kl. 03.30-05.30 än mellan kl. 20.00-22.00 Detta har redan uppmärksammats av Centralstationsprojektet som under projekttiden (feb 2006- feb 2008) har arbetat lite senare tider eller börjat redan vid 03-tiden på morgonen när Centralstationen öppnar efter att ha haft ett par timmar stängt. När Centralstationsprojektet avslutas och området går tillbaka in i den ordinarie verksamheten kan det finnas anledning att överväga att med viss regelbundenhet arbeta senare nätter eller tidigare mornar för att upptäcka hemlösa som sover ute och kommer in tidigt till Centralstationen.

Bieffekter av en insats av detta slag är naturligtvis också att en trevlig samvaro och gemensamt arbete mellan uppsökare från stadens centrala enhet, uppsökare och handläggare från stadsdels-

förvaltningarna och Enheten för hemlösa, uppsökare från landstinget och Nattbussen från Stadsmissionen leder till bättre personkännedom både av klienter/patienter/gäster samt för varandra och lägger grunden för ännu bättre samarbete.

Fakta om uppsökande arbete riktat mot vuxna i Stockholm

Uppsökarenheten för vuxna

I Stockholms stad är Uppsökarenheten ett komplement till stadsdelsförvaltningarnas uppsökande arbete. Stadsdelsförvaltningarnas uppsökande arbete är dock av mycket varierande karaktär både över tid och när det gäller uppdrag. I dagsläget bedriver 9 stadsdelsförvaltningar samt Enheten för hemlösa någon form av uppsökande arbete. Uppsökarna på stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa utför ofta en kombination av ”riktat uppsök” mot de klienter som redan är aktuella på stadsdelsförvaltningen, vräkningsförebyggande och/eller arbete av mer boendestödande karaktär. I princip arbetar alla uppsökare på stadsdelsförvaltningarna och på Enheten för hemlösa enbart dagtid.

Uppsökarenheten för vuxna arbetar i Centralstationsprojektet, härbärgesteamet, LOTS-verksamheten, Flatenprojektet och på Kronobergshäktet med riktat uppsökande arbete riktat mot särskild målgrupp eller område. Ett fältteam bestående av åtta medarbetare arbetar med öppet uppsökande arbete. Uppsökare som arbetar med öppet uppsökande arbete rör sig på stadens s.k. drogarenor och andra platser där målgruppen vistas för att skapa kontakter och erbjuda hjälp och stöd till stadens utsatta personer.

Under verksamhetens öppettider (kl. 08.00-24.00 vardagar, kl. 14.00-24.00 samt stängt lördagar och söndagar) finns minst två personal från fältteamet ute i staden för öppet uppsökande arbete och etablerar kontakt med utsatta personer för länkning till ordinarie hjälpsystem. Även om fältteamet får ett antal uppdrag från stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa som innebär att leta efter och ta kontakt med deras klienter, finns fältteamet också närvarande i stadslivet för att reagera och agera när personer från målgruppen bedöms behöva hjälp. Personal som utför det öppna uppsökande arbetet har verksamhetens direkttelefon/fälttelefon knuten till sig för att ta emot uppdrag, ge stöd, råd och hänvisningar. Uppdrag tas emot från allmänheten, handläggare på stadsdelsförvaltningarna och Enheten för hemlösa, frivilligorganisationer, härbärgen, boenden och andra samarbetspartners. Uppsökarenhetens fältteam har cirka 600 kontakter i månaden och arbetar aktivt med cirka 60 personer per månad i en länkingsprocess.

Platser som besöks är de som ibland kallas stadens öppna drogarenor och andra platser där målgruppen befinner sig t.ex. bosättningar, tunnelbaneuppgångar, landstingets avgiftningsavdelningar, frivilligorganisationernas dagverksamheter. Var någonstans det öppna uppsökande arbetet ska bedrivas förändrar sig över tid och det förs en kontinuerlig diskussion och omprövning av dessa områden. Sergels torg är dock ett område som uppsökarna alltid har besökt flera gånger om dagen. Hösten 2007 är det också uppenbart att en del av droghandeln och vistelseplats för målgruppen har skiftat till Södermalm och då speciellt runt Medborgarplatsen, Björns trädgård och Fatbursparken.

S:t Göransteamet

Mobilt team bestående av leg. sjuksköterskor, mentalskötare och läkare. Målgrupp är hemlösa personer i hela Stockholms län som har behov av landstingets insatser för psykiatrisk vård, kroppssjukvård och missbruksvård.

Teamet arbetar måndag- torsdag kl. 08:00 - 21:00, fredag kl. 08:00 - 16:00 samt lördag och söndag kl. 09:00 - 17:00.

S:t Göransteamet är samlokaliserat med Uppsökarenheten för vuxna och Hållpunkt, vårdcentralen för hemlösa. Under 2006 och 2007 har ett tvärprofessionellt uppsökande arbete med sjuksköterskor och mentalskötare från S:t Göransteamet och socialarbetare från Uppsökarenheten för vuxna utvecklats. Både härbärgesteamet och Centralstationsprojektet består av båda yrkesgrupperna och är anställda av de olika huvudmännen.

Nattjouren Stadsmissionen

Nattjourens uppgift är att söka upp stadens mest utsatta medborgare och erbjuda dem olika former av hjälp och stöd i den situation de för tillfället befinner sig i. Eftersom majoriteten av uppdragen består i att ledsaga människor till rätt plats för adekvat hjälp är Nattjourens verksamhet beroende av ett väl fungerande samarbete med alla de hjälpinstanser som finns i staden. De senaste åren har Nattjourens kontaktnät utvidgats och samarbeten fördjupats. Som en följd av detta har verksamheten blivit alltmer händelsestyrd och mindre uppsökande. Av de 2718 uppdrag som Nattjouren utförde under 2005, utgjordes 35% av uppsökande arbete och resterande 65% av uppdrag som utfördes efter direkt förfrågan från olika aktörer i stockholm. Stockholms Stads Socialjour och Stockholmspolisens Länskommunikationscentral tillhör de aktörer som i hög grad efterfrågar Nattjourens tjänster. Nattjouren finns ute kl. 18.00 och 04.00 alla nätter i veckan.

Från och med februari 2008 kommer Nattmissionen flytta in i lokaler bredvid Uppsökarenheten för vuxna och S:t Göransteamet vilket kommer ge naturliga öppningar för även mer samarbete.

Prostitutionsenhetens uppsökande arbete

Prostitutionsenheten vänder sig till både kvinnor och män som är eller har varit i prostitution eller har liknande erfarenheter samt till dig som är anhörig. Enheten erbjuder rådgivning, individstöd och krisbearbetning. Enheten har socialsekreterare som arbetar uppsökande i huvudsak på och runt Malmskillnadsgatan. De erbjuder stöd och motivationssamtal samt upplyser i hälsofrågor. De hjälper också till att länka till annan myndighet och/eller frivillig organisation.

Convictus uppsökande arbete

Sedan juni 2006 har Convictus varit ute alla vardagar dagtid med sin nyinköpta danska paketykel. Tanken bakom detta har varit att utveckla det uppsökande arbetet genom kontakt med hemlösa på stan och att få till stånd en dialog med allmänheten om hemlösas och hiv-positiva missbrukares situation. Ännu en tanke är att Convictus som förening behöver uppmärksammas mera och därmed i sin förlängning få ett ökat stöd från allmänheten. Enligt Convictus hemsida har Cykelprojektet har varit framgångsrikt. Varje dag runt lunch har cykelteamet mött ett trettiotal hemlösa

vid Slussen. Dessa har bjudits på kaffe och smörgås. De har tipsats om vad Convictus kan erbjuda. De har fått en pratstund. En del föräldrar till missbrukare har fått hjälp osv. Projektet drivs helt ideellt, några av dem som arbetar med projektet är f.d. gäster på Bryggan City